

**BUGETAREA SENSIBILĂ LA GEN ÎN ELABORAREA
POLITICILOR PUBLICE: CUNOȘTINȚE, ATITUDINI ȘI
PRACTICI ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

Lucreția CIUREA

CZU: 336.14:316.346.2:35(478)

ciurea.lucretia@yahoo.com

The master's thesis presents a study on a problem not studied in the Republic of Moldova. Issues related to the need for gender-sensitive budgeting and the importance of this topic for ensuring equality have been examined and addressed in thematic articles and research internationally more frequently than at the national level. It is the duty of every government to promote equality among its citizens and to redistribute resources from those who have them to those who do not have sufficient resources. Gender inequality is not only socially unacceptable, but also negatively affects overall economic performance and increases a society's spending by reducing economic efficiency and lowering the capacity of developing people.

Articolul 20 [1] din Agenda 2030, aprobată acum 5 ani, se referă expres la angajamentul semnatarilor de a reduce decalajul de gen pentru a consolida sprijinul instituțiilor în legătură cu egalitatea de gen și abilitarea femeilor la nivel global, regional și național. Obținerea potențialului uman deplin și a dezvoltării durabile nu este posibilă dacă jumătate din umanitate continuă să fie lezată în drepturi și posibilități. În ultimele decenii, se atestă o recunoaștere crescândă a faptului că egalitatea de gen este esențială pentru o creștere economică durabilă și o dezvoltare socială complexă. De aceea comunitatea internațională face apel către națiuni să utilizeze bugetele naționale pentru a promova o alocare echitabilă a resurselor și de generare a veniturilor.

Abordarea integratoare a perspectivei de gen în procesul bugetar poate fi văzută ca parte a procesului de îmbunătățire a managementului financiar și control al statului prin includerea dimensiunii de gen în obținerea unei alocări de resurse care reflectă prioritățile politice, o productivitate și eficacitate înalte în administrarea publică [2]. După Ana Marija Sikiric [3], bugetul sensibil la gen este un buget care încearcă să elimine inegalitățile de gen existente. Bugetele sensibile la gen nu se referă la bugete separate pentru femei sau bărbați și nici la bugete împărțite în mod egal. Este vorba despre a stabili unde nevoile

bărbaților și femeilor sunt aceleași și unde ele diferă. Unde nevoile sunt diferite și alocările de resurse ar trebui să fie diferite.

Scopul și obiectivele lucrării au vizat analiza cunoștințelor, atitudinilor și practicilor de aplicare a bugetării sensibile la gen în elaborarea politicilor publice de către specialiști, stabilirea și sistematizarea tendințelor de integrare a aspectului de gen în procesul de elaborare a politicilor publice din Republica Moldova, aprecierea rolului actorilor sociali în promovarea politicilor sensibile la gen, precum și formularea recomandărilor privind aplicarea metodelor și instrumentelor pentru promovarea politicilor sensibile la gen. Pentru realizarea scopului și obiectivelor înaintate, au fost utilizate metode clasice de cercetare, ce se bazează pe analiza documentară a situației; comparația practicilor și experiențele altor state, dar și a instituțiilor publice naționale, precum și analiza practicilor de aplicare a inteligenței colective în bugetarea sensibilă la gen. Din metodele sociologice au fost utilizate ancheta sociologică în bază de chestionar pe un eșantion de 51 de funcționari la nivel central și local, interviul individual aprofundat pe un eșantion de 8 specialiști ce activează în domeniu, metoda studiului de caz.

Primul plan național cu referință la îmbunătățirea situației femeilor și creșterea rolului ei în societate datează în Republica Moldova din anul 1998. Din 2006 există și Legea care să asigure egalitatea de șanse între femei și bărbați. Primele referințe la bugetarea sensibilă la gen apar abia în 2009 în cadrul Programului Național de Asigurare a Egalității de Gen pentru perioada anilor 2010-2015. Se întâmplă acest lucru la distanță de 14 ani de la Declarația de la Beijing care recomandă statelor membre să considere perspectiva de gen în programe bugetare. Cu toate acestea, în Moldova perspectiva de gen și/sau bugetarea sensibilă la gen nu este încă parte integrantă a proceselor de elaborare a politicilor sau bugetelor. Cadrul instituțional de asigurare a egalității de gen este prezent de iure, dar mai puțin funcțional *de facto*. În legi se conțin referințe privind rolurile instituțiilor publice în asigurarea egalității de gen cu începere de la Parlamentul Republicii Moldova și până la unitățile gender din cadrul autorităților publice centrale și locale. Analiza efectuată atestă că de elaborarea, promovarea și monitorizarea politicilor în domeniul de activitate se ocupă unitățile gender. Acestea sunt veriga primară, cea de mai jos în ierarhia factorilor de

decizie. Pe măsura avansării în vârful piramidei decizionale competențele se reduc preponderent la coordonare, monitorizare a asigurării egalității de gen.

Cercetarea efectuată demonstrează că politicile publice naționale sunt mai multe neutre la dimensiunea de gen. Autoritățile publice care elaborează politici de dezvoltare și au menirea să asigure o creștere a egalității de gen trebuie să aibă indicatori clari de măsurare a rezultatelor. Funcționarii publici implicați în procesele de elaborare a propunerilor de politici publice, în marea majoritate, nu utilizează metodologiile existente de măsurare a faptului pe cât sunt de sensibile la gen politicile la etapa de elaborare.

Comunitatea specialiștilor din domeniul politicilor publice activează în aceleași condiții legislativ-normative existente cu privire la integrarea egalității de gen în procesele de elaborare a politicilor de dezvoltare. În esență, toți fac aceiași pași în procesele de planificare/bugetare – analiza situației (problemei), propunerea de politică (soluție), implementare și monitorizare. Diferența constă în faptul că unii specialiști, la etapa de analiză situațională a problemei din domeniu, se mai uită și la date dezagregate pe sexe și reușesc să înțeleagă discrepanțele de gen existente. Astfel, cu cât mai multe cunoștințe despre egalitate de gen vor fi la specialiștii care elaborează politici publice, cu atât mai mari sunt șansele pentru o bugetare sensibilă la gen.

Bugetarea sensibilă la gen este o responsabilitate colectivă și depinde de toți cei care gestionează resursele publice. Fiecare autoritate guvernamentală își are rolul său în asigurarea egalității de gen. De faptul unde în ierarhia administrației este plasată responsabilitatea ce ține de promovarea egalității de gen și depind succesele. Atât partenerii interni, cât și externi au misiunea și rolul lor în asigurarea egalității de gen. O propunere din partea unui specialist intervievat, cu referință la ce acțiuni ar trebui pentru a integra dimensiunea de gen în politici publice – „*să se ceară drepturile din partea cetățenilor*” (IE1). Creșterea cererii de bugetare sensibilă la dimensiunea de gen din partea societății civile va crește și oferta din partea autorilor de politici. Experiențele altor state au arătat rolul platformelor de responsabilizare a guvernărilor de a răspunde eficient la solicitările date.

Urmare a celor cercetate, recomandările de bază înaintate cuprind: i) ajustarea proceselor existente de elaborare a politicilor cu efectuarea unor analize de gen pentru a identifica inegalitățile existente și, respectiv, a reflecta în soluțiile politicilor publice măsuri menite să elimine discrepanțele de gen identificate; ii) creșterea cunoștințelor funcționarilor, care elaborează politici publice, despre conceptele egalității de gen și realizarea analizelor de gen. Aici rolul sectorului academic, precum și al actorilor sociali din afara Guvernului, organizațiilor societății civile și partenerilor externi este important.

Referințe:

1. Agenda 2030 pentru Dezvoltarea Durabila, 2015, [accesat 22.12.2019] Disponibil <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transforming-ourworld>
2. Nordic Council of Ministries. Bugetul sensibil la dimensiunea de gen – integrarea dimensiunii de gen în procesul bugetar. Rapoarte pe țări, 2006, NORDCN [accesat 2.01.2020] Disponibil <https://bit.ly/2M3xsE5>
3. SIKIRIC, Ana Marija. *Access to Gender sensitive budgeting – some tools and methods*, 2013, p.5 [accesat 2.01.2020] disponibil <https://www.cour-sehero.com/file/28691529/664362Ana-Marija-Sikiricdoc/>